

**แนวทางการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1***
**GUIDELINES FOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION OF LEADING
BUDDHISM ORIENTED SCHOOLS UNDER ROI ET PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1**

เกษร สุ่มมาตย์¹, วิมลพร สุวรรณแสนทวี²
Kesorn Soommart¹, Vimponporn Suwanseantavee²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : kesorn.tim20@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพของการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ จำแนกตามตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูพระสอนศีลธรรม จำนวน 127 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานได้แก่ ค่า t-test และ F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการส่งเสริมวิถีพุทธ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมประจำวันพระ ด้านพฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และด้านกายภาพ ตามลำดับ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ จำแนกตามตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะ ควรมีการจัดอาคารสถานที่เอื้อต่อผู้เรียน ครูควรใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรม การฝึกปฏิบัติโดยนิมนต์พระสงฆ์มาเป็นวิทยากรให้นักเรียนได้ฝึกสมาธิ เพื่อให้เกิดสมาธิที่ดีควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวิถีพุทธ โดยนำนักเรียนเข้าอบรมในวัดเป็นบางช่วง บางชั่วโมง เพื่อให้พระสงฆ์ได้อบรมถึงศีล สมาธิปัญญา

คำสำคัญ : แนวทาง; การบริหารจัดการศึกษา; โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ

ABSTRACT

The objectives of the research were 1) to study the educational administration of Leading Buddhism Oriented Schools under Roi Et Primary Educational Service Area Office 1, 2) to compare Administrators and teachers' opinion the educational administration of Leading Buddhism Oriented Schools classified by positions, age and educational level, 3) to find out the recommendation for educational administration of Leading Buddhism Oriented Schools of the said area. Samples were the administrators and teachers, totally 127 in number. The research instrument for collecting the data was the questionnaire, IOC values between 0.67-1.00, with its reliability value at 0.98 and quality verified interview. The data collected were analyzed by the computer program, and the statistical devices composed of Frequency, percentage, mean, standard deviation. The hypothesis was tested with t-test, and One-way ANOVA F-test.

The research results were as follows: 1) the educational administration of Leading Buddhism Oriented Schools under Roi Et Primary Educational Service Area Office 1 was found, in both overall and individual aspects, to stand at a 'MUCH' level. The leading aspect was that the promotion of the Buddhist way, followed by teaching and learning, the daily activities of the Buddha, Behavior of school administrators, teachers, students and physical, respectively. 2) The comparison of the educational administration of Leading Buddhism Oriented Schools under Roi Et Primary Educational Service Area Office 1 classified by positions, age and educational level was found to show no difference in both overall and individual dimensions. 3) Recommendations found that there should be a building to facilitate learners. Teachers should apply the principles of sufficiency economy in their way of life. Consistently instilling morals There are activities Practicing by inviting monks to be lecturers for students to practice meditation. for good meditation should organize activities related to the Buddhist way by bringing students to attend the training in the temple for some time, some hours in order for the monks to be trained on morality, concentration, and wisdom.

Keywords : Guidelines; Educational Administration; Leading Buddhism Oriented Schools

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

กระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนทุกแผนย่อยในประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้ และแผนย่อยที่ 3 ในประเด็น 11 ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และนโยบายรัฐบาลทั้งในส่วนนโยบายหลักด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย และนโยบายเร่งด่วน เรื่องการเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 12 พุทธศักราช 2560-2564 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ได้กำหนดกรอบแนวคิด ด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ให้เกิดความสัมพันธ์และเชื่อมโยงเป็นกระบวนการโดยรวม ทั้งให้มีความเหมาะสมพอดี โดยคำนึงถึงการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานการพัฒนา โดยครอบครัวเป็นสถาบันหลักที่สำคัญที่สุด ต่อมาเป็นการพัฒนาความรู้และทักษะพื้นฐานที่เด็กและเยาวชนไทยทุกคนต้องเข้าถึงบริการการศึกษาพื้นฐานที่มีคุณภาพ รวมทั้งต้องเป็นการศึกษาที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ใหม่ได้จากแหล่งความรู้ต่างๆ การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลให้มีทักษะอาชีพ พัฒนาสมรรถนะเพื่อการแข่งขันและรู้เท่าทันโลก รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อช่วยให้คนสามารถปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงสามารถสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพและการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม พัฒนาการที่เป็นบูรณาการจะต้องมุ่งพัฒนาจิตใจให้ยึดมั่นในสันติสุขอยู่ในกรอบของคุณธรรมและจริยธรรมของแต่ละศาสนา ขจัดอวิชชา ตัณหา อุปาทาน อันเป็นบ่อเกิดแห่งทุกข์ ให้มีปัญญารู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์และธรรมชาติ และได้นำความรู้นั้นไปพัฒนาโดยการฝึกจนรู้แจ้งชัดเจนเป็นสัมมาทิฐิ มีอิสรภาพเข้าใจในแก่นแท้ที่เป็นหัวใจแห่งศาสนธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นที่ผดุงความดีงามของจิตใจมนุษย์ให้สูงขึ้น ส่วนเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2564 นั้นมุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ 1)สังคมแห่งคุณภาพ 2) สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ 3) สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน

สถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนโดยการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตามความมุ่งหมายและหลักการ หมวดที่ 1 มาตรา 6 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) สภาพแวดล้อมของสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์เนื่องจากการเคลื่อนไหลของวัฒนธรรมที่หลากหลายจากต่างประเทศมีสื่อและเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและพฤติกรรมของบุคคลจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วและรุนแรงเด็กและเยาวชนมีสภาพจิตใจอ่อนแอและภูมิคุ้มกันบกพร่องทางสังคมขาดวิจารณญาณในการคัดสรรที่จะเลือกรับสิ่งที่ดีและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์มาใช้เป็นเหตุให้ค่านิยมพฤติกรรมสังคมวิถีชีวิตโลกทัศน์มนุษย์และความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปเกิดค่านิยมแนวใหม่เลียนแบบค่านิยมสังคมอุตสาหกรรมเป็นแบบบริโภคนิยมและวัตถุนิยมยึดถือการ

แข่งขันและการผลิตเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของตนเป็นหลักสังคมเกิดการแข่งขันเพื่อความได้เปรียบได้ชัยชนะใช้กลยุทธ์การตลาดเพื่อสร้างค่านิยมทางวัตถุกลายเป็นวัตถุนิยมสร้างความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการโดยมิได้คำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรมซึ่งต่างจากค่านิยมตะวันตกโดยเฉพาะสังคมไทยที่มีค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมในอดีตเป็นแบบสังคมกสิกรรมกลายเป็นสังคมไทยแบบเปลี่ยนผ่านอย่างที่เราเห็นและเป็นอยู่ในปัจจุบัน

เพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งพัฒนาคนให้เต็มศักยภาพตลอดชีวิตซึ่งจะนำไปสู่สังคมแห่งคุณภาพให้สามารถสร้างคนที่พร้อมด้วยความรู้คู่คุณธรรม แรงปลูกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระบบวิถีชีวิตไทยที่ตั้งมาโดยใช้กระบวนการทางศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนไทยให้ถึงพร้อมด้วยภูมิรู้และภูมิธรรม จากแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2564 ดังกล่าวที่เน้นกรอบแนวคิด เจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติมุ่งพัฒนาศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมควบคู่กับด้านต่างๆโดยใช้กระบวนการทางศาสนาอย่างชัดเจนและมากยิ่งขึ้นและจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 24 (1) ที่ได้บัญญัติให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้นเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทั้งด้านโครงสร้าง ด้านระบบบริหารจัดการและการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพและได้รับโอกาสอย่างทั่วถึง กล่าวได้ว่า รัฐบาลจึงต้องดูแลผู้เรียนทุกกลุ่ม ไม่ทอดทิ้งผู้ด้อยโอกาสผู้ยากไร้ผู้พิการและต้องสนับสนุน ส่งเสริมผู้ที่พร้อมกว่าเช่น เด็กปัญญาเลิศให้ก้าวไปข้างหน้าเต็มตามศักยภาพอย่างรวดเร็วเป็นพิเศษ เปรียบเสมือนว่ากระทรวงศึกษาธิการต้องเตรียมเส้นทาง 2 เส้นทางขนานกันคือ เส้นทางธรรมดาที่รองรับผู้เรียนทั่วไปและทางด่วน (Fast Track) สำหรับผู้ที่พร้อมจะขับเคลื่อนด้วยความเร่งด่วนพิเศษ

สำหรับโรงเรียนวิถิพุทธนั้น พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2543) ได้ให้ความหมายของโรงเรียนวิถิพุทธไว้ว่าโรงเรียนวิถิพุทธมีจุดเน้นที่จิตวิญญาณเป็นการเรียนรู้รากเหง้าของภูมิปัญญาไทยคือหลักธรรมพระพุทธศาสนาอันทรงคุณค่าให้ผสมผสานกับการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นการเริ่มต้นใหม่ที่กลมกลืนกับภูมิหลังทางวัฒนธรรมของชาติและเป็นแกนนำอันจะช่วยประสานให้สถานศึกษาได้ดำเนินการวิถิพุทธให้เข้มแข็งและขยายขอบเขตกว้างขวางออกไปจากความเป็นมาที่เกิดโรงเรียนในรูปแบบใหม่คือโรงเรียนวิถิพุทธขึ้นมา นั้น การดำเนินการโรงเรียนวิถิพุทธยังไม่ทั่วถึง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) และได้ดำเนินการในรูปแบบโรงเรียนอาสาสมัครโดยในระยะเริ่มแรกได้มีโรงเรียนอาสาสมัครไม่มากนักมีแค่ประมาณ 80 โรงเรียนต่อมาได้ขยายออกไปเป็นโรงเรียนนาร่องทุกเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 175 เขตพื้นที่การศึกษาและกระจายออกไปอีกเป็นโรงเรียนเครือข่ายโรงเรียนวิถิพุทธอีกจำนวนมากซึ่งในปัจจุบันมีโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำของจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 5 แห่งที่ผ่านการประเมิน ปี 2564 และจากการประชุมสัมมนาผู้รับผิดชอบโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ได้สรุปผลการดำเนินงานของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ จังหวัดร้อยเอ็ด ว่าการดำเนินงานของโรงเรียนวิถิพุทธในส่วนของผู้บริหารโรงเรียนยังขาดความตระหนักในหน้าที่ตนเองในส่วนบุคลากรในโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำยังขาดการประสานงานกับเขตพื้นที่ฯ และไม่เข้าใจแนวทางวิถิพุทธอย่างแท้จริงในส่วนการบริหาร

จัดการนั้นแต่ละโรงเรียนต่างก็ดำเนินการในแบบฉบับของตนเองและขาดการประสานงานกับชุมชนและพระภิกษุสงฆ์ซึ่งเป็นภาพรวมของปัญหาการบริหารงานโรงเรียนวิสุทธิพุทธานุสาลวิทยาลัยการศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

จากรายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบปัญหาในการดำเนินงานหลายๆด้าน ที่ทำให้งานไม่ประสบผลสำเร็จ เช่น การวางแผนเตรียมบุคลากร การจัดองค์กร การอำนวยความสะดวก การสนับสนุนและการให้ความร่วมมือจากบุคคลในองค์กร จากหมู่บ้านและชุมชน การกำกับติดตามดูแลผลการดำเนินงานสนับสนุน การปรับปรุงและพัฒนาไม่มีความต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1, 2564) ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึง มีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิสุทธิพุทธานุสาลวิทยาลัยการศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิสุทธิพุทธานุสาลวิทยาลัยการศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิสุทธิพุทธานุสาลวิทยาลัยการศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ในด้านการวางแผนการจัดองค์กร การอำนวยความสะดวกและด้านการกำกับติดตามดูแลเพื่อนำข้อมูลจากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนา ส่งเสริม และปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานโรงเรียนวิสุทธิพุทธานุสาลวิทยาลัยการศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนานักเรียนให้มากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพของการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิสุทธิพุทธานุสาลวิทยาลัยการศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิสุทธิพุทธานุสาลวิทยาลัยการศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิสุทธิพุทธานุสาลวิทยาลัยการศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

3. สมมติฐานการวิจัย

บุคลากรที่มีตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิสุทธิพุทธานุสาลวิทยาลัยการศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนวิสุทธิพุทธานุสาลวิทยาลัยการศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 ซึ่งสามารถนำผลจากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ผลจากการเปรียบเทียบการบริหารจัดการโรงเรียนวิสุทธิพุทธานุสาลวิทยาลัยการศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 บุคลากรสามารถนำไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 ผลการวิจัยนี้จะเป็นสารสนเทศที่มีคุณูปการในการกำหนดทิศทางหรือยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970) จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 127 รูป/คนซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) มีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และค่าการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F-test)

6. ผลการวิจัย

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. ด้านกายภาพ	4.25	0.63	5	มาก
2. ด้านการเรียนการสอน	4.31	0.51	2	มาก
3. ด้านพฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียนครู นักเรียน	4.26	0.61	4	มาก
4. ด้านการส่งเสริมวิถีพุทธ	4.33	0.54	1	มาก
5. ด้านกิจกรรมประจำวันพระ	4.30	0.61	3	มาก
รวมเฉลี่ย	4.29	0.56	-	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.56) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการส่งเสริมวิถีพุทธ ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.54) รองลงมาคือ ด้านการ

เรียนการสอน ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.51)ด้านกิจกรรมประจำวันพระ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.61) ด้านพฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียนครู นักเรียน ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.61) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกายภาพ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.63)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1) ด้านกายภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บุคลากรทุกคนมีการทำความสะอาดภายในบริเวณโรงเรียนให้เกิดความสะอาด สงบ ร่มรื่นโดยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และนักเรียนมีส่วนร่วมทุกคน รองลงมา คือ โรงเรียนมีห้องพระพุทธศาสนา ศาลาหรือลานธรรม มีแหล่งเรียนรู้พร้อมตารางการใช้งานจริงและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีพระพุทธรูปอยู่ในซุ้มบริเวณหน้าโรงเรียน เครื่องบูชา และให้นักเรียนไหว้ทุกวัน

2) ด้านการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นักเรียน ครู และผู้บริหาร ทุกคนเข้าค่ายปฏิบัติธรรมอย่างน้อย 1 ครั้งรองลงมา คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมบริหารจิตเจริญปัญญาก่อนเข้าเรียนเช้า-บ่ายทั้งนักเรียนและครูและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ นักเรียน ครู และผู้บริหารทุกคนไปปฏิบัติธรรมที่วัดเดือนละ 1 ครั้งโดยมีวัดเป็นแหล่งเรียนรู้

3) ด้านพฤติกรรม ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนสนับสนุนให้ผู้บริหาร ครู นักเรียนรักษาศีล 5โรงเรียนมีการจัดประชุมอบรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ครูมีโอกาสพัฒนางานการเรียนการสอนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนสนับสนุนให้มีการใช้ระบบสารสนเทศในการวัดผลและประเมินผลที่ทันสมัยรวดเร็ว

4) ด้านการส่งเสริมวิถีพุทธโดยรวมอยู่ในระดับมากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนสนับสนุนให้มีพระสงฆ์เข้ามาสอนศีลธรรมอย่างสม่ำเสมอโรงเรียนสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมรับศีลหรือทบทวนศีล และแม่เมตตา เพื่อให้ตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ไม่ดูด่านักเรียนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนสนับสนุนให้มีการขายอาหารสุขภาพ ไม่มีขนมกรุบกรอบ ของทอด อาหารขยะ น้ำอัดลมและนักเรียนไม่รับประทานอาหารขยะหรืออาหารที่ไม่มีคุณค่าทางโภชนาการ

5) ด้านกิจกรรมประจำวันพระ โดยรวมอยู่ในระดับมากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง ได้แก่ โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนสวมชุดขาวในทุกวันพระรองลงมาคือ โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำบุญใส่บาตร ฟังเทศน์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนสนับสนุนให้มีการพิจารณาอาหารก่อนรับประทานอาหารกลางวัน เพื่อให้กินเป็น กินอย่างมีสติ มีปัญญารู้เข้าใจ

6.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน

6.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 สรุปได้ว่า ควรมีการจัดอาคารสถานที่เอื้อต่อผู้เรียนสิ่งแวดล้อมให้ร่มรื่น น่าอยู่ มีการจัดบรรยากาศเพื่อการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพด้านการเรียนการสอนควรใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิต และการเรียนรู้สอดแทรกในกลุ่มสาระปลูกฝังคุณธรรมให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนโดยรอบจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติ โดยนิมนต์พระสงฆ์มาเป็นวิทยากรให้นักเรียนได้ฝึกสมาธิ เพื่อให้เกิดสมาธิที่ดีในการเรียนที่ดีขึ้นจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวิถี

พุทธ เช่น พาเด็กไปบวชชีพรามณ์เพื่อฝึกจิตใจสงบ และฝึกสมาธิ ประชุมวางแผนโดยนำเอาหลักการวิถีพุทธให้เข้าสู่หลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งระบบ ควรนำนักเรียนเข้าอบรมในวัดเป็นบางช่วง บางชั่วโมง เพื่อให้พระสงฆ์ได้อบรมถึงศีล สมาธิ ปัญญา ว่าอะไรคือศีล อะไรคือสมาธิ อะไรคือปัญญา

7. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 มีประเด็นที่น่าสนใจผู้วิจัยจึงได้นำมาอภิปรายผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

7.1 ระดับการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์มีการประสานความร่วมมือกันภายในองค์การโดยใช้ทรัพยากรและเทคนิคต่างๆอย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน เป็นการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ระเบียบ โดยใช้ปัจจัยหรือทรัพยากรการบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้และผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาซึ่งตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการนั้นได้ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้โรงเรียนแต่ละแห่งได้มีการจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมและสถานที่ให้นักเรียนได้สัมผัสกับพระพุทธศาสนาในทุกสถานที่ทุกเวลาเพื่อให้พระพุทธศาสนาอยู่คู่กับวิถีชีวิตและมีการบริหารงานโครงการอย่างเข้มแข็ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณะ ศรีมาลา, ชูชีพ เปียดนอก (2564) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนศรีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารเขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนศรีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ด้านงานบริการให้แก่ นักเรียนทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มีการจัดการบริหารงานอนามัยในโรงเรียนให้กับนักเรียนทุกคนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน บริการงานอนามัยด้วยความมีเมตตา กรุณาต่อนักเรียนที่มารับบริการจัดการงานบริการข้อมูลและให้บริการสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ให้กับนักเรียนทุกคน ให้นักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการข้อมูลสารสนเทศ ให้คำแนะนำปรึกษานักเรียนด้วยจิตใจที่เมตตากรุณาผู้เรียนอย่างเต็มใจจัดการด้านระบบสาธารณูปโภคไฟฟ้า ประปา ถนน อย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐานเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ระบบสาธารณูปโภคอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทุกคนจัดการห้องสมุดที่ดีและทันสมัยเพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการบริการในห้องสมุดที่ดี ให้ความเมตตากรุณาแก่นักเรียนทุกคนที่เข้ามาเพื่อค้นคว้าหาความรู้ในห้องสมุดอย่างเท่าเทียมกันจัดการระบบความปลอดภัยภายในโรงเรียนระบบการจราจร ยานพาหนะในโรงเรียน เพื่อความปลอดภัยของนักเรียนทุกคนภายในโรงเรียน ด้วยหลักความเมตตากรุณาต่อผู้เรียนทุกคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉันทนา บุญพุ่ม (2558) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของ

ครูในการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตาม ค่าเฉลี่ย คือ ด้านขั้นตอนการ จัดสภาพและองค์ประกอบ ด้านขั้นเตรียมการ ด้านขั้นตอนการ พัฒนาผู้เรียนและบุคลากรตามระบบไตรสิกขา ด้านขั้นปรับปรุงพัฒนา ประเมินผล และเผยแพร่ และ ด้านขั้นสนับสนุนและดูแล

7.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษา โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับ สมมติฐานที่วางไว้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรที่มีตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงานต่างกันต่างก็มีความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารมีอยู่เพื่อ การทำงานหรือหลักการบริหารที่ทำให้งานสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยอาศัยแนวทางการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านพฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียนครู นักเรียน 4) ด้านการส่งเสริม วิถีพุทธ และ 5) ด้านกิจกรรมประจำวันพระ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดธรรมสรณ์ โสภานุบุตร (2561) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพชาปฏิบัติของผู้ปกครองในโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพชาปฏิบัติของผู้ปกครองในโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

7.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 สรุปได้ว่า ควรมีการจัดอาคารสถานที่เอื้อต่อผู้เรียน สิ่งแวดล้อมให้ร่มรื่น น่าอยู่ มีการจัดบรรยากาศเพื่อการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพด้านการเรียน การสอนครูควรใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิต และการเรียนรู้สอดแทรกในกลุ่มสาระปลูกฝังคุณธรรมให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนโดยรอบจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติ โดยนิมนต์พระสงฆ์ มาเป็นวิทยากรให้นักเรียนได้ฝึกสมาธิ เพื่อให้เกิดสมาธิที่ดีในการเรียนที่ดีขึ้นจัดกิจกรรมเกี่ยวกับ วิถีพุทธ เช่น พาเด็กไปบวชชีพรามณ์เพื่อฝึกจิตให้สงบ และฝึกสมาธิ ประชุมวางแผนโดยนำเอา หลักการวิถีพุทธให้เข้าสู่หลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งระบบ ควรนำนักเรียนเข้า อบรมในวัดเป็นบางช่วง บางชั่วโมง เพื่อให้พระสงฆ์ได้อบรมถึงศีล สมาธิ ปัญญา ว่าอะไรคือศีล อะไร คือสมาธิ อะไรคือปัญญาทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาควรส่งเสริมบรรยากาศใฝ่เรียนรู้ มีความ เป็นกัลยาณมิตร เคารพอ่อนน้อม ยิ้มแย้ม แจ่มใส การมีเมตตากรุณาต่อกันอย่างจริงจัง ต่อเนื่องโดย ผ่านกิจกรรม ที่หลากหลายอาทิการกระตุ้นทุกคนให้ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีการยกย่อง ผู้ทำดีการ ปลูกฝังศรัทธาคานิยมปฏิบัติดีปฏิบัติชอบต่อผู้อื่น เป็นต้น โดยครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและ บุคคลอื่น แสวงหาความร่วมมือจากชุมชนโดย สร้างความเข้าใจวิธีการดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธโดย

จัดการศึกษาตามสภาพความพร้อม คำนี้ ภาพงามของโรงเรียนวิถีพุทธที่สะท้อนถึงการนำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้พัฒนาผู้เรียนสอดคล้องกับพระครูปลัดธรรมสรณ์ โสภานุตร (2561) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพบุรุษแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียน เมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนควรสร้างบทบาทในการสอนและอบรมนักเรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการครองตนในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดของนักเรียนหลังจากได้ผ่านการฝึกอบรมจากครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยเกิดความเหมาะสมให้กับนักเรียน ควรฝึกหัดนักเรียนให้เข้าใจในการใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมนักเรียนให้พัฒนาความรู้ความสามารถไปในทางที่ดีงามได้จัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ฝึกหัดนักเรียนให้เกิดความตั้งใจในการเรียน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ด้านการส่งเสริมวิถีพุทธโรงเรียนสนับสนุนให้มีพระสงฆ์เข้ามาสอนศีลธรรมอย่างสม่ำเสมอ

8.1.2 ด้านการจัดการด้านกายภาพโรงเรียนควรจัดให้มีพระพุทธรูปอยู่ในซุ้มบริเวณหน้าโรงเรียน เครื่องบูชา และให้นักเรียนไหว้ทุกวันมีป้ายคติธรรม ในทุกพื้นที่ของโรงเรียน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ด้านกายภาพบุคลากรร่วมมือกันทำความสะอาดภายในบริเวณโรงเรียนให้เกิดความสะอาด สงบ ร่มรื่นโดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องและนักเรียนมีส่วนร่วมทุกคน

8.2.2 ด้านการเรียนการสอนนักเรียน ครู และผู้บริหารทุกคนควรไปปฏิบัติธรรมที่วัดเดือนละ 1 ครั้งโดยมีวัดเป็นแหล่งเรียนรู้

8.2.3 ด้านพฤติกรรม ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนโรงเรียนควรสนับสนุนให้มีการใช้ระบบสารสนเทศในการวัดผลและประเมินผลที่ทันสมัยรวดเร็ว

8.2.4 ด้านการส่งเสริมวิถีพุทธโรงเรียนควรสนับสนุนให้มีการขายอาหารสุขภาพ งดเว้นการอนุญาตให้ขายขนมกรุบกรอบ ของทอด อาหารขยะ น้ำอัดลมและนักเรียนไม่รับประทานอาหารขยะหรืออาหารที่ไม่มีคุณค่าทางโภชนาการ

8.2.5 ด้านกิจกรรมประจำวันพระ โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนสวดมนต์ ฟังธรรมประจำสัปดาห์ หรือในวันพระ เพื่อการพัฒนาศีล สมาธิ ปัญญา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 โรงเรียนควรวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธร่วมกันระหว่างบ้าน(ชุมชน) วัด และโรงเรียน (บวร) เพื่อให้เห็นสภาพการร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ

8.3.2 ส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในโรงเรียนแบบเชิงคุณภาพ

8.3.3 ควรวิจัยการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ตามแนววิถีพุทธที่สอดคล้องกับการดำเนินงานเพื่อยกระดับความเข้าใจทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

8.3.4 ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ร่วมกับตัวแปรงานวิจัยนี้เช่น ความรู้ความเข้าใจแรงจูงใจในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : ศรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(รสพ).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาของ สป. ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <http://www.moe.go.th/moe/th>
- กฤษณะ ศรีมาลา, ชูชีพ เปียดนอก. (2564). การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนศรีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 15(1). 21-32.
- พระครูปลัดธรรมสรณ์ โสภานุบุตร. (2561). แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพบุรุษมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2543). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. (2564). รายงานประจำปี 2564. ร้อยเอ็ด : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.